

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยปัจจุบันรัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกระจายตัวกำลังแรงงาน และปัญหาการว่างงานที่จะเกิดขึ้น จึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนชนบทมีการสร้างงาน สร้างรายได้ ส่งเสริมให้ชนบทเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้าในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยให้แต่ละชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนา จึงได้นำแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามนโยบายของรัฐบาล โดยเริ่มมาจากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่ผ่านมา ได้กำหนดแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยส่งเสริมความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจขององค์กรชุมชนให้มีการริเริ่มทำธุรกิจที่ชุมชนเป็นเจ้าของและบริหารจัดการเอง ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการใช้มาตรการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนในด้านต่าง ๆ และการจัดสรรงบประมาณจากส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุน นอกจากนี้ ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนก็ได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547, น. 129)

ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน โดยจะดำเนินการตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สร้างเศรษฐกิจให้พออยู่พอกิน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันเบื้องต้น ขณะเดียวกันได้มีการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชนบทและเมืองที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดเป็นเศรษฐกิจชุมชนที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญต่อการยกระดับรายได้ของคนในชนบท รวมทั้งสนับสนุนความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในระดับชุมชน

นอกจากนั้น การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนยังสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลตาม “โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product) หรือ OTOP ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างงาน สร้างรายได้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ประสบความสำเร็จจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพราะมนุษย์คือหัวใจหลักของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ผ่านมาของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ บางกลุ่มยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในส่วนของพัฒนาฝีมือแรงงาน ประกอบด้วย การฝึกอบรมฝีมือ การทดสอบมาตรฐานฝีมือ และการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ จึงส่งผลทำให้มีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่าน ต่างให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงได้รวบรวมปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาฝีมือแรงงานไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547, น. 129) ได้จัดทำรายงานการประเมินนโยบายเศรษฐกิจรากหญ้า พบว่า การดำเนินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544-2545) ได้ช่วยสนับสนุนและกระตุ้นการดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบในท้องถิ่นจนเกิดผลิตภัณฑ์ขึ้นอย่างหลากหลาย มีการพัฒนาคุณภาพและการบรรจุภัณฑ์ที่ดีขึ้นและช่วยให้ผู้ซื้อรู้จักผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อย่างแพร่หลายทั้งภายในและต่างประเทศ ทำให้มียอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมทั้งช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มและชุมชน ช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารของกลุ่มและการขยายเครือข่าย ซึ่งทำให้สมาชิกมีรายได้และมีการทำเพิ่มขึ้น ตลอดจนคนในหมู่บ้านมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเสริมมีรายได้จากโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมทั้งทำให้เกิดความเอื้ออาทร/สามัคคีกันมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จโดยรวมดังกล่าว ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของกลุ่มต่าง ๆ ให้เป็นวิสาหกิจที่สมาชิกในชุมชนยึดเป็นอาชีพหลักและดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้ ตามปรัชญาหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เนื่องจากกลุ่มผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังมีขนาดเล็ก มีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินการผลิต การตลาด ความรู้ และมีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด ส่วนกลุ่มที่เริ่มมีความเข้มแข็งสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานระดับประเทศก็ยังมีสัดส่วนน้อย มีปัญหาด้านการผลิต ความรู้ และการตลาด เช่นเดียวกับกลุ่มผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ รวมทั้งยังขาดการยอมรับการดำเนินธุรกิจชุมชน และการสร้างเครือข่ายที่ถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ การดำเนินงานของภาครัฐที่ผ่านมายังมีปัญหา/อุปสรรค ในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุน

ที่ยังไม่ทั่วถึง การบูรณาการแผนการดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพ และการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร

เสรี พงศ์พิศ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้เขียนบทความเกี่ยวกับปัญหา OTOP ในเรื่องของ “ปัญหา OTOP ปัญหาวิธีคิด” ระบุว่า OTOP ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการเลียนแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วไม่ได้เป็นนวัตกรรมที่แท้จริงของชุมชนนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าการเกิดนวัตกรรมจะต้องเกิดจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เกิดจากการเลียนแบบอย่างที่ทำกันในปัจจุบัน ถ้าจะส่งเสริม OTOP ให้เป็นวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีวางแผน มีแผนแม่บทชุมชนเป็นฐาน และมีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา นอกจากนั้นแล้ว การขาดความรู้ด้านการผลิตของชาวบ้าน และการขาดการดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (“ปัญหา OTOP ปัญหาวิธีคิด,” ออนไลน์, 2549)

เกษม พิพัฒน์เสรีธรรม (2547, น. 15-17) ได้อธิบายถึง “ทำไมธุรกิจชุมชนจึงไม่ก้าวหน้า” ระบุว่า แนวทางการปรับกระบวนการคิดของชุมชนเกี่ยวกับการทำธุรกิจมักไม่ได้คำนึงถึงการบริหารจัดการด้านบุคคลที่เหมาะสม ส่วนใหญ่จะมอบความรับผิดชอบในทุกเรื่องให้ประธานกลุ่มหรือหัวหน้าชุมชนนั้น ๆ เพียงคนเดียวเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ ดังนี้

1. ด้านการผลิต

แม้ว่าหลายชุมชนจะมีความสามารถในการผลิตสินค้าจนได้รับรางวัลจากการประกวดในระดับ 4-5 ดาวของจังหวัดหรือของภาค แต่จริง ๆ แล้วพบว่าผลิตภัณฑ์บางส่วนยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น หรือสามารถแข่งขันได้กับผลิตภัณฑ์ที่เขาผลิตเพื่อการค้าโดยทั่วไป เช่น ผ้าฝ้ายทอมือบางรายยังไม่พัฒนาวัตถุดิบให้ดี สีตกหรือเส้นใยบวม ปัญหาหลัก ๆ ที่พบคือคุณภาพไม่คงที่สม่ำเสมอ ผลิตได้ไม่ทันตามกำหนดส่งมอบ (กรณีได้รับคำสั่งซื้อจำนวนมาก) หรือบางทีก็ผลิตมากจนขายไม่หมด ส่วนใหญ่ไม่มีการพัฒนารูปแบบใหม่ ทั้งนี้เนื่องจาก ขาดระบบการจัดการที่ดี ไม่มีการควบคุมคุณภาพ หลายคนทำ ความชำนาญไม่เท่ากัน คุณภาพที่ได้จึงแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ส่วนในเรื่องรูปแบบลวดลายผ้า ส่วนใหญ่มักจะคล้ายคลึงกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดการลอกเลียนแบบกันโดยเจตนาหรืออาจเป็นเพราะ “บกพร่องโดยสุจริต” ทำลายผ้าออกมาคล้ายคลึงกัน เพราะได้รับการฝึกอบรมมาจากวิทยากรชุดเดียวกัน เป็นต้น

2. ด้านการตลาด

ส่วนใหญ่ในแต่ละกลุ่มชุมชนชาวนักการตลาดมืออาชีพมีแต่นักขายมืออาชีพ ชุมชนแข่งกันผลิตสินค้าตามภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ไม่ร่วมกันวิเคราะห์พิจารณาก่อนว่าใครคือลูกค้าเป้าหมายที่จะขายผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ให้ชุมชนใกล้เคียงกันที่มีผลผลิตทางการเกษตรเหมือนกัน มีภูมิปัญญาท้องถิ่นคล้ายคลึงกัน ย่อมผลิตสินค้าออกมาได้ใกล้เคียงกัน เช่น ชุมชนที่ปลูกมะพร้าวกันมากก็นำน้ำตาลปีกขาย น้ำตาลปีกเป็นวัตถุดิบในการทำขนมไทย เมื่อขนมไทยได้รับความนิยมน้อยลงก็ทำให้น้ำตาลปีกขายได้น้อยลงไปด้วย

สินค้าชุมชนไม่สามารถผลิตได้ในต้นทุนที่ถูกกว่าสินค้าที่ผลิตจากโรงงาน ทำให้ต้องขายในราคาสูงกว่าหรือขายในราคาเท่ากันแต่ไม่มีกำไร การขาดความรู้ด้านการตลาดทำให้ไม่เข้าใจถึงหลักการเลือกลูกค้าเป้าหมายและการสื่อสารให้ลูกค้าเข้าใจและยอมรับในคุณค่าที่แตกต่าง การขาดความเข้าใจทางการตลาดทำให้สินค้าขายได้บ้างขายไม่ได้บ้าง รายได้ไม่แน่นอน สม่่าเสมอ นานไปสมาชิกก็จะเกิดความท้อแท้ในการทำธุรกิจชุมชน

3. การบริหาร

ความใกล้ชิดและเกรงใจกันของสมาชิกในกลุ่มรวมทั้งนิสัยพื้นฐานของคนไทยที่ว่า “ไม่เป็นไร” หรือ “มีอะไรคุยกันได้” หรือ “ได้แค่นี้ก็ดีแล้ว” ทำให้เกิดปัญหาที่คาดไม่ถึง ส่วนใหญ่ผู้นำกลุ่มที่ชี้แจงหรือกลัวสมาชิกจะไม่เลือกเป็นประธานกลุ่มมักทำให้กลุ่มขาดระเบียบและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ เช่น ผู้นำกลุ่มผลิตตุ๊กตาผ้าประสบปัญหาไม่สามารถรับออเดอร์คราวละมาก ๆ ได้ เพราะสมาชิกในกลุ่มมาทำงานไม่แน่นอน บางคนก็มาสายกลับก่อนทำงานได้น้อย หรือบ้างก็ทำแบบขอไปทีให้เสร็จไปวัน ๆ หัวหน้าต้องคอยมาตรวจติดตามแก้ไข นานไปหัวหน้าเองก็ท้อเพราะงานเกินกำลัง อยากรลาออก เป็นต้น

ความไว้วางใจกันเป็นเรื่องที่ดีแต่ในการทำธุรกิจจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ เพราะเป็นธรรมดาที่ว่าทุกคนที่ทำงานย่อมเกิดความผิดพลาดได้ การตรวจสอบจะช่วยไม่ให้เกิดการปล่อยปละละเลย คำว่า “ไม่เป็นไร” ใช้ไม่ได้กับทุกเรื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเรื่องคุณภาพของสินค้า

หลายกลุ่มชุมชนมีปัญหาเรื่องการถ่ายทอด และฝึกฝนพัฒนาทักษะในการทำงาน ผลิตภัณ์ที่ชุมชนเป็นสินค้างานฝีมือในบางกลุ่มมีผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ ไม่กี่คน สินค้าบางแบบของบางกลุ่มมีผู้ชำนาญเพียงคนเดียวหากปล่อยเลยตามเลยไม่มีการฝึกคนใหม่ขึ้นมารับช่วงต่อ อาจก่อให้เกิดความเสียหายที่คาดไม่ถึงได้

4. ด้านการบัญชีการเงิน

การไม่เข้าใจวิธีการจดบันทึกที่ถูกต้องชัดเจน ไม่มีการบันทึกรายรับ รายจ่าย ให้ถูกต้อง อาศัยการไว้วางใจกันหรือเชื่อประธานกลุ่มคนเดียว ย่อมไม่เกิดความโปร่งใส ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรและอาจก่อให้เกิดความเคลงใจกัน ปัญหาเกี่ยวพันจากเรื่องนี้ส่งผลถึงต้นทุนของสินค้า การไม่บันทึกต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิตให้ถูกต้อง ทำให้ไม่รู้จักรววางแผนการผลิต หรือการวางแผนการซื้อวัตถุดิบ ทำให้สินค้ามีต้นทุนสูงและเมื่อลูกค้ามีความคาดหวังว่าสินค้าชุมชนเป็นสินค้าชาวบ้านไม่น่าราคาแพง เลยจำเป็นต้องขายในราคาถูก ทั้งที่สินค้าบางชิ้นขายได้กำไรเพียง 10-20 บาท การบริหารจัดการไม่ดีจะก่อให้เกิดปัญหา คือ ธุรกิจไปไม่รอด ขาดทุน ขาดเงินทุนหมุนเวียน สินค้าขายไม่ได้ สมาชิกทำงานแล้วไม่ได้เงินตอบแทนและต้องลาออกจากสมาชิกในที่สุด

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพราะเห็นว่า การพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ให้เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้

ผู้ศึกษาได้เลือกการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มสตรีทอผ้า จำนวน 2 กลุ่ม คือ “กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง” และ “กลุ่มทอผ้าวังไผ่” เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาฝีมือแรงงาน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านการฝึกอบรมฝีมือ
- 2) ด้านมาตรฐานฝีมือ
- 3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ

ประวัติการจัดตั้ง “กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง”

กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง เป็นกลุ่ม OTOP ที่จัดอยู่ในระดับ 4 ดาว ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 252 หมู่ที่ 7 บ้านหนองปลิง ตำบลคอนแสลม อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี โดยมี คุณบังเอิญ ดีคำ เป็นผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ดูแลและให้การสนับสนุนการทอผ้าภายในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง

ประเภทผลิตภัณฑ์ เป็นผ้าถุงมัดหมี่ ผ้าพื้น ผ้าพื้นตัดเส้น ผ้ามัดหมี่ ผ้าสายฝน นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากผ้าทออีกหลายชนิด

อาชีพหลักของชุมชน คือ ทำไร่ ทำนา ทำสวน

อาชีพเสริม คือ หัตถกรรม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2537 โดยการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชนในครั้งแรกทอใช้กันเองภายในครัวเรือน จากนั้นก็ทอให้หมู่บ้านใกล้เคียงโดยการรวมกลุ่มผลิตผ้าทอเนื่องจากทางกลุ่มมีอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพเสริม แต่ส่วนใหญ่จะเป็นงานของผู้สูงอายุ ดังนั้นทางผู้ใหญ่บ้านและทางกลุ่ม จึงมีความคิดที่จะส่งเสริมการทอผ้าโดยให้วัยรุ่นเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ

ได้เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เมื่อปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมีสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง จำนวน 87 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

- 1) สร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน
- 2) สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้สามารถคิดเอง ทำเองในการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปัญหาที่พบและสิ่งที่ชุมชนต้องการ

- 1) การแปรรูป
- 2) วัตถุดิบ
- 3) การออกแบบลวดลาย

ประวัติการจัดตั้ง “กลุ่มทอผ้าวังไผ่”

กลุ่มทอผ้าวังไผ่ เป็นกลุ่ม OTOP ที่จัดอยู่ในระดับ 3 ดาว ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 4 บ้านวังไผ่ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี โดยมี คุณกาญจนา วงกรณ์ เป็นผู้นำกลุ่ม ทำหน้าที่ให้การดูแลและสนับสนุนการทอผ้าภายในกลุ่มทอผ้าวังไผ่

ประเภทผลิตภัณฑ์ เป็นผ้าพื้นธรรมดา ผ้าขาวม้า ผ้าตัดชุด ผ้ามัดหมี่ธรรมดา ผ้าถุงมัดหมี่ ผ้าลายสายรุ้ง และผ้าสายฝนมัดหมี่

อาชีพหลักของชุมชน คือ ทำไร่ ทำนา และรับจ้างทั่วไป

อาชีพเสริม คือ หัตถกรรม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มและเข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอห้วยกระเจา และศูนย์การศึกษาชนบทโรงเรียนอำเภอห้วยกระเจา หลังจากนั้น ทางกลุ่มสหกรณ์พนมทวน ได้จัดหาวิทยากรมาสอนวิธีการผลิตผ้าทอ ปัจจุบันมีสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มทอผ้าวังไผ่ จำนวน 25 คน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

- 1) สร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน
- 2) พัฒนาท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัญหาที่พบและสิ่งที่ชุมชนต้องการ

- 1) การแปรรูป
- 2) วัตถุดิบ
- 3) การบรรจุหีบห่อ
- 4) การออกแบบลวดลาย
- 5) งบประมาณ
- 6) การสนับสนุนด้านการพัฒนาฝีมือ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าการเปรียบเทียบการพัฒนาฝีมือแรงงานของ “กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง” และ “กลุ่มทอผ้าวังไผ่” เป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งทำให้เห็นความชัดเจนในเรื่องของพัฒนาการด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาหวังว่า การศึกษาครั้งนี้จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ใน

3 ปัจจัย คือ

- 1.1 ปัจจัยด้านการฝึกอบรมฝีมือ
- 1.2 ปัจจัยด้านมาตรฐานฝีมือ
- 1.3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เนื้อหาของการศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยด้านการฝึกอบรมฝีมือ ประกอบด้วย
  - การฝึกเตรียมเข้าทำงาน
  - การฝึกยกระดับฝีมือ
- 2) ปัจจัยด้านมาตรฐานฝีมือ ประกอบด้วย
  - การกำหนดมาตรฐานฝีมือ
  - การทดสอบมาตรฐานฝีมือ
- 3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ ประกอบด้วย
  - การส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน
  - การพัฒนาส่งเสริมสมาชิก

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้ เป็นการศึกษากลุ่มสตรีทอผ้า จำนวน 2 กลุ่ม ตั้งอยู่ในพื้นที่ดังนี้

1. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 252 หมู่ที่ 7 บ้านหนองปลิง ตำบลดอนแสลบ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี 71170
2. กลุ่มทอผ้าวังไผ่ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 4 บ้านวังไผ่ ตำบลวังไผ่ อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี 71170

3. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากร เป็นสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้า จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองปลิง จำนวนสมาชิกทั้งหมด 87 คน
2. กลุ่มทอผ้าวังไผ่ จำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 คน

นิยามศัพท์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้มีความเข้าใจที่ตรงกัน จึงได้กำหนดนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

พัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

ฝีมือแรงงาน หมายถึง เป็นความสามารถและความเชี่ยวชาญในการลงมือลงแรงทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาฝีมือแรงงาน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชากรวัยทำงานมีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพเพิ่มพูนขึ้นจนมีความชำนาญถึงระดับหนึ่งซึ่งเรียกว่า ทักษะฝีมือ โดยเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะฝีมือที่ได้มานั้นไปประกอบอาชีพและรายได้ หรือเป็นแรงงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การฝึกอบรมฝีมือ การทดสอบมาตรฐานฝีมือ และการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฝีมือ

การฝึกอบรมฝีมือ หมายถึง การฝึกเตรียมเข้าทำงาน การฝึกยกระดับฝีมือ และการฝึกเปลี่ยนสาขาอาชีพ

การฝึกเตรียมเข้าทำงาน หมายถึง การฝึกอบรมฝีมือก่อนเข้าทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามมาตรฐานฝีมือ

การฝึกยกระดับฝีมือ หมายถึง การที่ผู้ประกอบการกิจการซึ่งเป็นนายจ้าง จัดให้ลูกจ้างได้ฝึกอบรมฝีมือเพิ่มเติมในสาขาอาชีพ ที่ลูกจ้างปฏิบัติงานอยู่ตามปกติ เพื่อให้ลูกจ้างได้มีความรู้ความสามารถและทักษะในสาขาอาชีพนั้นสูงขึ้น

มาตรฐานฝีมือ หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ

การทดสอบมาตรฐานฝีมือ หมายถึง การทดสอบฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์กำหนดของมาตรฐานฝีมือ

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายถึง เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ (หลัก) 1 ประเภท เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบและทรัพยากรของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) เป็นหลัก